

ACTIVITĂȚILE TINERILOR ÎN MEDIUL VIRTUAL

RALUCA MIHAELA MILAC

Young People's Favourite Activities in the Virtual Environment. This article presents the outcomes of an ample research regarding young people and Internet links. This research highlights young people's favourite activities in the virtual environment (communication, socialization, information, online games, strengthening friendships, engaging conversation with a stranger) as social interaction models between them. This sixty subjects' behaviour investigation (30 pupils and 30 students) provides information about young people's internet addiction, shown by sadness, boredom, aggressive behaviour, and also by their neglecting of school activities.

Keywords: young, Internet addiction, social interactions, violence.

Internetul este un mediu de comunicare preferat de tineri. Ei au o nevoie puternică de distracție și își petrec pe web, în medie, cel puțin 2 ore pe zi, în defavoarea altor activități specifice vârstei (Khang, Kim și Kim, 2013). Rețelele de socializare le permit să relaționeze unii cu alții, să-și exprime atitudinile favorabile sau defavorabile unei anumite situații, să intre în dispute sau conflicte interpersonale, să-și manifeste opțiunile politice, să se prezinte așa cum vor în fața celorlalți (Popa, 2013; Moreau, Roustit, Chauchard și Chabrol, 2012; Pempek, Yermolayeva și Calvert, 2009).

În prezentul studiu, am formulat două ipoteze:

I 1. Tinerii utilizează Internetul pentru a menține relațiile cu prietenii, pentru a-și face noi prieteni, pentru a posta sau a vedea imagini, pentru a se simți conectați unii cu alții, mai puțin pentru activitățile de informare și educație.

I 2. Un consum excesiv de Internet (cyberadicție) afectează negativ viața tinerilor, împiedicându-le pregătirea școlară, dezvoltarea unor relații în lumea reală și antrenându-i într-o serie de comportamente antisociale.

Am utilizat ancheta pe bază de chestionar. Eșantionul investigat a cuprins 60 de subiecți: 30 de elevi de la liceele „Jean Monnet” și „Ion Neculce” din București și 30 de studenți de la Academia de Științe Economice și Universitatea București. Informațiile care ne-au fost furnizate de subiecți arată că rețelele de socializare reprezintă o „lume vie” pentru ei. Elevii și studenții investigați accesează zilnic rețele precum Facebook, MySpace, You Tube, Windows Live Spaces, LinkedIn, Vimeo, Twitter, Dailymotion, OpenID, cărora le atribuie numeroase avantaje, dintre care cele mai importante sunt comunicarea, socializarea, informarea, divertismentul și alungarea plictiselii.

Principalul avantaj al rețelelor de socializare, identificat de elevi, este cel de comunicare. În topul avantajelor mai figurează: posibilitatea de a efectua schimburi de fotografii, combaterea plictiselii și a singurătății, asigurarea funcției de socializare, divertismentul și, nu în ultimul rând consolidarea relațiilor interumane. Circa 40% dintre elevi susțin că utilizarea rețelelor de socializare îi relaxează, iar 30% cred că este comod să folosești astfel de site-uri. Doar 26,66% dintre elevi afirmă că rețelele îi ajută în activitatea de învățare, în timp ce 16,66% cred că acestea le sunt de folos în dobândirea de noi abilități. Circa 60% dintre elevi se servesc de aceste rețele pentru a-și face prieteni noi, 20% le utilizează pentru regăsirea unor persoane, iar 13,33% pentru publicitate. Funcția de informare a rețelelor este remarcată doar de 46,66% dintre elevi, în timp ce 73,33% frecventează site-urile de social networking pentru a-și consolida relațiile pe care le au deja în grupul lor de prieteni.

Studentii, în schimb, susțin în majoritate că rețelele de socializare pot fi folosite pentru comunicare (100%), învățare (86,66%), informare (83,33%) și consolidarea relațiilor (80%). Se observă o deplasare a accentului folosirii exclusive a rețelelor de socializare în scopul comunicării cu prietenii și al distracției, către activitățile destinate studiului sau învățării și informării, ceea ce nu se întâmplă în cazul elevilor, care găsesc avantaje mai superficiale asociate rețelelor. Din această perspectivă, putem spune că rețele de socializare pot oferi pe viitor beneficii considerabile studenților privind învățarea și participarea la cursuri pe platforme online. Pe de altă parte, comoditatea pe care o oferă rețelele este apreciată mai mult de studenți (36,66%), comparativ cu elevii (30%), ceea ce poate sugera o tendință a tinerilor de a sta tot mai mult în fața calculatorului, în detrimentul activităților din lumea reală.

Avantajele utilizării Internetului în general, identificate de elevi, coincid doar parțial cu cele invocate de studenți. Dacă pe primele locuri în preferințele studenților s-au situat aspecte legate de funcția de comunicare și informare a rețelelor de socializare, la elevi au fost prioritare comunicarea și jocurile în rețea (procente de câte 100%), precum și găsirea pe Internet a referatelor gata făcute. Acest ultim aspect a devenit unul deosebit de îngrijorător pentru învățământ. În loc să citească, să se documenteze și să se informeze pentru a-și lărgi orizontul cunoașterii, elevii preferă să copieze referate de pe Internet. În cazul lor se poate vorbi despre o pasivitate cognitivă și de o acceptare necritică a creațiilor școlare și a temelor făcute de alte persoane, puse la dispoziția publicului larg. De altfel, însăși funcția de informare a Internetului este valorizată de foarte puțini elevi (40%), comparativ cu studenții (100%).

Datele cu privire la dezavantajele accesării rețelelor de socializare arată că atât elevii, cât și studenții au o percepție realistă cu privire la excesul utilizării acestora. Potrivit studenților, site-urile de social networking pot antrena o pierdere de timp, atâta vreme cât orele folosite pentru a naviga pot fi folosite pentru a desfășura activități în lumea reală. Din acest punct de vedere, studenții consideră că utilizarea rețelelor se face în detrimentul socializării reale, cu prieteni adevărați. Alte dezavantaje identificate de tineri se referă la dezinformare, izolare, dependență, lipsa comunicării directe, distragere și tendința către un stil de viață sedentar. Elevii susțin

că unele informații postate în rețele au o veridicitate îndoielnică și recomandă precauții în folosirea lor, ca și în identificarea falșilor prieteni. Legat de prietenii inițiate pe rețelele de socializare, acestea sunt considerate artificiale și chiar periculoase. De multe ori utilizatorii ajung să adauge în lista de prieteni persoane insistente, cu care nu au dialogat niciodată.

Primirea unor informații false prin intermediul Facebook și al rețelelor de acest tip este principalul dezavantaj identificat de elevi (100% dintre subiecți îl nominalizează ca atare), în timp ce pentru studenți acest dezavantaj este doar unul minor (26,6%). Aceasta poate însemna că studenții sunt persoane mult mai mature, care și-au însușit anumite măsuri de protecție pe Internet, fiind capabili să aprecieze comunicarea înșelătoare și să o diferențieze de comunicarea autentică.

În ceea ce privește dezavantajele Internetului, pierderea timpului este considerată o mare pagubă, atât de către elevi (56,66%), cât și de către studenți (83,33%). Oboseala este nominalizată de către 26,66% dintre elevi și de către 46,66% dintre studenți, în timp ce plictiseala este identificată de 40% dintre studenți și de 16,66% dintre elevi.

Activități online

Adolescenții chestionați susțin că rețelele de socializare le oferă ocazii pentru a căuta filme, muzică și evenimente care îi interesează, de a vorbi cu prietenii, de a găsi informații despre oamenii pe care îi cunosc, de a răspunde la cereri de prietenie și de a posta mesaje. Ei întrețin, în rețea, relațiile cu prietenii, cu colegii și cu alte persoane cunoscute în mediul off-line. Tot aici întâlnesc persoane noi; devin mai populari, se exprimă liber; gestionează și interpretează diverse informații etc. Dacă elevii pun accentul pe prietenii cu cei de aceeași vârstă cu ei, studenții preferă să comunice nu numai cu prietenii și cu colegii, ci și cu profesorii lor, cărora le cer consultații și sfaturi.

Îmbucurător este faptul că atât elevii (53,33%), cât și studenții (70%) caută în rețelele de socializare informații pentru teme și proiecte sau cer ajutor la teme (40% – elevii și 56,66% – studenții). În practica uzuală a școlilor, rețelele de socializare servesc și pentru alte tipuri de comunicări, de pildă aflarea orarelor, a programelor unor concursuri, a datelor referitoare la anumite cursuri (locație, oră de desfășurare, reprogramare), ca și pentru difuzarea unor materiale didactice (postarea cursurilor, a modelelor de subiecte, a anunțurilor pentru examene ș.a.).

Influența Internetului asupra tinerilor

Datele din chestionare au evidențiat că Internetul în general și rețelele de socializare în particular ocupă un loc central în viața elevilor și a studenților, după cum am arătat anterior. Aceștia declară în unanimitate (100%) că a naviga pe Internet este un lucru. De asemenea, 90% dintre elevi și 80% dintre studenții investigați susțin că nu ar putea trăi fără Facebook, ceea ce ilustrează o dependență tot mai crescută față de această rețea de socializare.

Cu afirmația „fără Facebook astăzi nu exiști” sunt de acord 96,66% dintre elevi și 70% dintre studenți. Pentru un număr important de elevi și studenți această rețea este un antidot împotriva singurătății și a plictiselii, în condițiile în care putem presupune că ei nu-și pot identifica alte preocupări mai captivante în viața reală. Facebook îi ajută să nu se simtă singuri pe 90% dintre elevii chestionați și pe 83,33% dintre studenți. Relevant este și faptul că rețeaua începe să suplinească viața autentică pentru un număr din ce în ce mai important de tineri. Astfel, 60% dintre elevi spun că pe Facebook găsesc oameni mult mai interesanți decât în viața reală, în timp ce doar 40% dintre studenți sunt de acord cu această chestiune.

În ciuda implicării puternice în activitatea rețelei de socializare Facebook și a detașării pronunțate de lume, tinerii își păstrează, în mare parte, nealterat simțul realității, având motivații adecvate pentru utilizarea acestei rețele. Remarcăm însă și confuzii importante în psihicul unor tineri, pentru care rețeaua a devenit tot mai mult o viață paralelă sau o lume ideală, în care se refugiază.

Aceste rezultate sugerează că unii tineri nu își pot concepe viața fără rețelele de socializare, ceea ce îi predispune la dezvoltarea, în timp, a unei anxietăți sociale față de situațiile din viața reală și la depresie. Se naște astfel un cerc vicios: cu cât tinerii se vor îndepărta mai mult de lume, cu atât ei se vor apleca mai mult asupra interacțiunilor virtuale.

Refugiul în rețelele de socializare, departe de lumea reală, va reprezenta deci o direcție importantă de intervenție psihologică, în cazul oamenilor care preferă relațiile mediate de Facebook, interacțiunilor față în față cu semenii lor. Pe de altă parte, este posibil ca în cazul persoanelor susceptibile la depresie, în special adolescenți și tineri cu un nivel scăzut al stimei de sine, așa cum am mai arătat, utilizarea intensivă a Facebook – asociată cu refugiul în rețea – să accentueze problemele de sănătate mentală deja existente la unii tineri, cum ar fi instabilitatea marcantă a propriei imagini, nesiguranța, lipsa controlului de sine, alte complexe de inferioritate etc (Popa, 2013).

Tinerii fac parte din rețeaua Facebook pentru motive din cele mai variate – pentru a nu se simți singuri, pentru a se distra și pentru a se prezenta lumii așa cum sunt. Singurătatea este un motiv foarte puternic pentru care rețeaua își câștigă noi adepți în rândul adolescenților publicului. Însă comunicarea virtuală nu poate suplini relațiile tradiționale dintre oameni, conducând în decursul timpului la alienarea individului.

Intensitatea dependenței de Internet a grupurilor studiate este sugestivă. Astfel, toți cei 30 de elevi s-ar simți triști, înspăimântați sau îngroziți dacă din diferite motive Internetul s-ar opri pentru 6 luni în întreaga lume. Procentul studenților care ar trece prin asemenea stări ar fi de 90% (triști), respectiv 70% (înspăimântați, îngroziți).

Găsirea unei preocupări interesante, care să înlocuiască timpul petrecut în fața calculatorului, pare o strategie de supraviețuire mai fezabilă pentru studenți, decât pentru elevi. Studenții care cred că și-ar putea identifica o preocupare captivantă sunt în proporție de 46,66%, în timp ce elevii care gândesc astfel sunt în proporție de numai 16,66%.

Profilul utilizatorului elev

Am grupat trăsăturile profilului utilizatorului elev, rezultate din această cercetare, în mai multe categorii. Conținutul fiecărei categorii este redat în continuare.

Timp de accesare și intervale orare: peste 3 ore pe zi, în toate intervalele orare, inclusiv dimineața. *Activități preferate:* căutarea filmelor, a fotografiilor, a muzicii și a evenimentelor, comunicarea, postarea mesajelor, trimiterea și recepționarea cererilor de prietenie, practicarea jocurilor. *Factori favorizanți ai accesării rețelelor de socializare:* comunicarea, posibilitatea de a efectua schimburi de fotografii, combaterea plictisiei și a singurătății, asigurarea funcției de socializare, divertismentul, consolidarea relațiilor interumane, regăsirea cunoștințelor, posibilitatea de a-și face publicitate. *Dezavantajele rețelelor de socializare:* primirea unor informații false, falșii prieteni, izolarea, irosirea timpului, sedentarismul și obezitatea, dependența, lipsa intimității. *Atribute asociate dependenței de Internet:* lipsa de viitor, problemele psihice (tristețe, furie, deprimare), însingurarea, plictiseala. *Atribute asociate dependenței de jocurile online:* ciudățenia, violența, nefericirea, singurătatea.

Profilul utilizatorului student

Similar profilului alcătuit pentru utilizatorul elev, am realizat și profilul utilizatorului student.

Timp de accesare și intervale orare: peste 3 ore pe zi, în toate intervalele orare, mai ales după amiaza și noaptea. *Activități preferate:* căutarea filmelor, a fotografiilor, a muzicii și a evenimentelor; comunicarea, postarea mesajelor, căutarea lucrurilor noi despre oameni, trimiterea cererilor de prietenie, căutarea informațiilor necesare temelor și proiectelor. *Factori favorizanți ai accesării rețelelor de socializare:* comunicarea, învățarea, informarea, consolidarea relațiilor, socializarea, relaxarea și divertismentul, dobândirea de noi abilități competențe de comunicare și abilități de autoprezentare. *Dezavantajele rețelelor de socializare:* irosirea timpului, falșii prieteni, sedentarismul și obezitatea, lipsa intimității; influențarea negativă a comportamentului; izolarea; neglijarea vieții adevărate. *Atribute asociate dependenței de Internet:* însingurarea; plictiseala. *Atribute asociate dependenței de jocurile online sunt:* nefericirea; singurătatea; violența; timiditatea.

Concluzii

Studiul a relevat că elevul care accesează intensiv rețelele de socializare este o persoană singuratică, plictisită. Un consum mare de Internet îi poate afecta negativ viitorul, prin diminuarea timpului destinat altor activități, cum ar fi cele școlare sau inițierii unor relații autentice în lumea reală. Studentul utilizator de Internet are următoarele trăsături: extraversia, sociabilitatea, popularitatea, dorința de comunicare și de informare, navigarea nocturnă pe web și accesarea rețelelor de socializare în scop instructiv, nu doar pentru jocuri și divertisment.

Bibliografie

- Khang, H., Kim, J., K., Kim, Y., *Self-traits and motivations as antecedents of digital media flow and addiction: The Internet, mobile phones, and video games*, Computers in Human Behavior, 29 (6), 2013, p. 2416-2424.
- Moreau, A., Roustit, O., Chauchard, E., Chabrol, H., *L'usage de Facebook et les enjeux de l'adolescence: une étude qualitative*, Neuropsychiatrie de l'Enfance et de l'Adolescence, 60 (6), 2012, p. 429-434.
- Pempek, T., Yermolayeva, Y., Calvert, S., *College students' social networking experiences on Facebook*, Journal of Applied Developmental Psychology, 30 (3), 2009, p. 227-238.
- Popa, C., *Noi comportamente adictive: Internetul patologic, dependența de SMS-uri și de televizor*, Editura Universitară, București, 2013.